

ŽIVOTNÍ STYL 02. 01. 2018

Lidové pranostiky na celý rok

Slovo pranostika je odvozena z latinského prognosis a znamená prognózu neboli předpověď. Lidé pranostiky používali od pradávna a dávali je do...

Únor bílý, pole sílí. Nebo svatá Lucie, noci upije. Vsaďte se, že i malé dítě by z hlavy vyjmenovalo hned několik lidových pranostik. Některé z nich už tak zlidověly, že jsou zažité a nikdo je nebere jako pranostiku, ale všeobecný fakt. My jsme se pro vás dnes pokusili vyhledat některé pranostiky, které nejsou tak známé a mohly by napovědět, jak se nám v roce 2018 bude dařit.

Pranostiky a jejich historie

Slovo pranostika je odvozena z latinského *prognosis* a znamená prognózu neboli **předpověď**. Lidé pranostiky používali od pradávna a dávali je do souvislosti s ročním obdobím, počasím, zkušenostmi a meteorologickými jevy. **Cílem pranostik bylo uchovat poznatky pro další generace**. Pranostiky nejčastěji souvisely s **počasím** (zda bude bláto, déšť, sníh, kroupy, náledí, sluníčko), s **úrodou** (kdy co sázet a okopávat, jaká bude úroda obilí, jak se bude dařit víně) a s **faunou a flórou** (zvířata, stromy, příroda).

Předávali se podobně jako pohádky, tedy ústně, některé pranostiky byly též sepsány písemně. My jsme pro vás v redakci vybrali několik **méně známých pranostik pro všech 12 nadcházejících měsíců v roce 2018**. Užijte si je.

Pranostiky na leden

Na Tři krále o hodinu dále.

Není-li leden teplý a deštivý, sudy vinařům naplní. Leden tuhý a drsný, prospívá osení.

Když není konec ledna studený, únor to dvakrát nahradí.

Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.

Významný mezník začátku roku tvoří **Tři Králové**, postavy z Matoušova evangelia, kteří podle Bible navštívili Ježíška v Betlémě, a přinesly mu hodnotné dary. Den Tří Králů se slaví dnes tak, že vesnicemi obcházejí převlečení **Kašpar, Melichar a Baltazar** a žehnají lidem do nového roku.

Pranostiky na únor

Je-li v únoru zima a led, nebude nouze o žitný chléb.

Únor bílý a mrazivý, naději na úrodu posílí.

Mnoho mlh v únoru, mnoho deště v létě.

Mírný a jasný únor, je zlým znamením pro jaro.

Svatý Matěj ledy láme, když je nezmůže, svatý Josef pomůže.

Svatý Matěj je patronem řezníků a dobré údaje. Jméno **Matěj slaví svátek 24. února** a v Česku známe také **Matějskou pouť** v Praze, která otevírá jaro.

Pranostiky na březen

Březen umí sníh a led rozehrát, ale chce-li i nadělat.

Březenové slunce má krátké ruce a dlouhý kabát.

Svaté Anežce od kamen se nechce.

Svatá Anežka zimu nezmešká.

Březen umí, jak je známo, s počasím pořádně zamávat. Běžné je jarní počasí s teplotami nad dvacet stupňů, ale také silný mráz a sníh. Pranostikami v březnu nejvíce hýbe svatá Anežka, která je **patronkou české země** a pomocnicí chudých a trpících. V listopadu roku 1989 byla **Anežka prohlášena za svatou. Svátek slaví 2. března.**

Pranostiky na duben

Mokrý duben přislubuje dobrou sklizeň.

Na svatého Jiří, vlaštovky již víří.

Svatý Jiří nám v máji jasný den šíří.

Na svatého Jiří vylézají hadi a štíři.

Prší-li na filipojakubskou noc, bude úrodný rok.

Pranosticky nejvýznamnější historickou osobou je **svatý Jiří**. Historicky se jednalo o římského vojáka z Anatólie, který byl uctíván jako mučedník. Dodnes si připomínáme **legendu o svatém Jiří a drakovi**. Jiří je **patronem skautů** a jeho svátek slavíme **24. dubna**. Významným dnem je **filipojakubská noc**, která se slaví poslední dubnový den, kdy lidé "pálí čarodějnice".

Pranostiky na květen

Až přijde máj, vyženeme kozy v háj.
Májová vlažička, naroste travička, májový deštiček, poroste chlebiček.
Před Servácem není léta, po Serváci s mrazy veta.
O Pankráci, Serváci i Bonifáci, pro sadaře jsou zlí chlapci.
Na sv. Bonifáce, bývá v lukách nejvíc práce.

První květnový den slavíme **svátek práce**. Květen je také známý jako **měsíc lásky** a zjednodušeně řečeno jako takový český Valentýn. Jedním z nejdůležitějších jmen je svatý **Pankrác, Servác a Bonifác**. Takzvaní **Ledoví muži**, které si připomínáme od **12. do 14. května**. V těchto dnech můžeme sledovat odchylky v počasí.

Pranostiky na červen

Jaké počasí na Medarda bývá, šest neděl trvání mívá.
Když se Medard rozvodní, pršívá mnoho dní.
Prší-li na Medarda, se slunečním létem se můžeme rozloučit.
Svatý Jan Křtitel, dešťů je přítel.

Nejvýznamnějším lidovým jménem letního měsíce je **svatý Medard**, kterého si připomínáme **8. června**. Historicky se jednalo o biskupa, který žil kolem roku 450. Dnes je chápán jako patron sedláků a **ochránce úrody**. V pranostikách se svatý Medard často zmiňuje v souvislosti s prudkými dešti.

Dalším významným jménem je **svatý Jan**, kterého slavíme **24. června** a který se v kronikách zmiňuje pro **svatojánskou noc**. Ta byla podle pověstí vhodná pro **sběr bylin** a pro **zařikávadla lásky**.

Pranostiky na červenec

Na Markétu obyčejně těžké bouřky přicházejí.
Svatá Markéta vede žence do žita.
Okolo svaté Anky, chladné poránky.
Na Jakuba prvních brambor průba.

Šestý červencový den si připomínáme úmrtí mistra Jana Husa, k čemuž se váže tato lidová pranostika - "*O svatém Janu Husi dozrávají žitné klasy*". Z hlediska pranostik je významná také **svatá Markéta**, kterou si připomínáme **13. července**. Svatá Markéta byla mučednice, která padla za víru v době pronásledování císařem Diokleciánem. Na **svatou Markétu** bychom podle pranostik měli **okopávat zelí** a také si **utrhnout první hrušku**. Pranosticky důležitými jsou také jména **Jakub a Anna**, které slavíme **25. a 26. července**.

Pranostiky na srpen

Svatý Vavřinec ukazuje, jaký podzim nastupuje.
Pěkně-li na Vavřince a Bartoloměje, krásný podzim se na nás zasměje.
Fouká-li na Bartoloměje z Moravy, orej pomaly, fouká-li z Čech, s oráním si pospěš.

Je-li bouřka na Bartoloměje, na podzim se pořád změna děje.

V posledním letním měsíci jsou pranosticky nejdůležitější dvě jména - **svatý Vavřinec** a **svatý Bartoloměj**. Svatý Vavřinec i Bartoloměj ukazují, jaký bude podzim, zda mírný nebo krutý. Historicky byl svatý Vavřinec diákonem sv. Sixta II. a pro svou víru byl krutě umučen. Připomínáme si ho **10. srpna**. Svatý Bartoloměj se dnes slaví **24. srpna**. V minulosti se podle Bible jednalo o jednoho z Ježíšových apoštolů. **Bartolomějskou noc** si nepřipomínáme z pranostického hlediska, ale v souvislosti s krvavým masakrem ve Francii v roce **1572**.

Pranostiky na září

Jaké počasí na sv. Jiljí se ukazuje, takové po celý měsíc se dodržuje.
Na svatého Václava, bývá bláta záplava.
Svatováclavské časy, přinesou pěkné počasí.
Svatý Václav tady, sklízí hady.

Září bývá obvykle proměnlivé, můžeme zažít krásné babí léto, ale i ošklivý nástup pršavé zimy. Na začátku září je nejdůležitější svátek **svatého Jiljí**, který slavíme **1. září** a připomínáme si tím poustevníka, který žil kolem roku 700. Nejvýznamnějším zářijovým mezníkem je potom svátek **svatého Václava**, patrona české země, kterého si připomínáme **28. září** státním svátkem. **Den svatého Václava** se v minulosti chápal jako oslava české státnosti, pekly se koláče a maso a lidé se připravovali na brzký příchod zimy.

Pranostiky na říjen

V říjnu večer ovce nutno domů hnáti, tuhé zimy a sněhu se báti.
Na Šimona a Judy, leze zima z budy a nemá-li moci, přijde na Vše svaté 1.11. v noci.
Šimon a Judy, kožich sneste z půdy.
Jsou-li pozdě na podzim bouřky, nebudou brzy mrazy.

I v říjnu si připomínáme významný den - a [den vzniku samostatného Československa](#) - **28. října**. V tento den slaví svátek Jidáš, na kterého se vztahuje mnoho lidových pranostik.

Pranostiky na listopad

V listopadu příliš mnoho sněhu a vody, to známka příští neúrody.
Začátkem listopadu sněží, mívá sníh pak výšku věže.
Na sv. Martina dobrá husina, pohled' na hruď a na kosti, poznáš jaká zima se přihostí.
Martin a Kateřina na blátě, vánoce na ledě.

Svatý Martin podle pověstí **přijíždí na bílém koni 11. listopadu** a [přiváží s sebou svatomartinské víno](#) a také sníh. Právě ke sněhu se váže **spousta lidových mouder** - například že když začne snežit už na začátku listopadu, bude celou zimu sněžit mohutně. Svatý Martin je patron jezdců i vinařů. V listopadu si také připomínáme naše drahé zesnulé - a to na [Dušičky](#).

Pranostiky na prosinec

Mléčná dráha v prosinci jasná, bude v příštím roce úroda krásná.

V prosinci-li zima a sníh hodně lítá, hojnost bývá žita.
Vane-li v prosinci vítr východní, naději mají nemocní.
Je-li na den sv. Barbory mnoho jinovatky na stromech, bude hodně ovoce.
Mikuláš po ledě, Ježíšek po blátě.
O Vánocích hej, po Vánocích ouvej!
Jestli Štěpán valným větrem fouká, vinohrad se na něj smutně kouká.
Když v zimě zčernají lesy, bude mnoho oblevy.

Hned začátkem měsíce prosince slavíme **svátek svaté Barbory**, po které [chodí mezi děti Mikuláš](#). Prosinec je ale hlavně měsícem, kdy se [slaví advent a Vánoce](#). Důležité jsou čtyři adventní neděle, dva svátky vánoční i konec roku, kdy má **svátek Silvestr**. Věděli jste, že podle kalendáře byl svatý Silvestr I. 33. papežem katolické církve?